

Ett vinnande koncept – hur en bra ansökan kan se ut

Jag arbetar flitigt med min konst och gör vad jag kan för att ta mig fram. Men mycket ligger bortom min egen kontroll. Nu börjar jag minst sagt bli trött på alla negativa besked och jag undrar: hur skrivs en bra konstnärlig projektansökan?

Hej Magdalena,

Jag tog i helgen en promenad längs vattnet och stötte på en gammal skolkamrat från min tid vid Umeå Konsthögskola. Hon berättade glatt att hon läste Konstsupporten och jag talade om vad hon hade att se fram emot: en guide till att skriva bra projektansökningar. Hon lät föga imponerad och menade att visst, nog ville hon ha pengar så att hon kunde fokusera på sitt skapande. Men hennes problem låg inte i att kunna utforma en bra ansökan. Hennes problem låg i att komma fram till själva projektet att ansöka med. Så det är här jag måste börja: brinn för det du presenterar och tro på det med en orubblig övertygelse.

Redan dagen därpå hade jag ytterligare ett intressant möte. Jag tittade in på det konstnärsdrivna galleriet [hangmenProjects](#) på Ringvägen i Stockholm där [Jenny Bergman](#) just nu ställer ut. Det visade sig att hon hade fått projektbidrag för "Searching for Caj", det projekt hon så entusiastiskt visade mig i galleriet. Jag passade på att fråga henne om hennes tankar kring det beviljade anslaget:

"Jag har funderat kring varför jag fick bifall för just denna ansökan när jag fått avslag på så många andra projekt. Och jag tror att det var så att jag själv verkligen fann detta projekt väldigt intressant och spännande och tack vare min egen entusiasm kunde jag förmedla detta i min ansökan. Min egen tro på projektet gjorde mig självsäker och jag kunde då lättare övertyga andra om dess väsentlighet. Jag tror att det är bra att vara så tydlig som möjligt, inte skriva för mycket, och ha en mycket konkret plan för hur man tänker utföra projektet. Det kan vara lätt att skriva om projektet man vill arbeta med men det är lika viktigt att beskriva hur du tänker undersöka/närma dig/bearbeta detta konstnärligt. Hur är ditt sätt eller din metod att undersöka detta?"

Magdalena, jag hör dig och känner med dig. Du vill vara en framgångsrik konstnär som bemöts med ett "JA". Det är dock få förunnat, men en bra start är att ha en sammanhängande uppfattning om vad du gör, varför du gör det och vad du vill med det du gör. Ju tydligare bild, desto bättre är dina förutsättningar. Ett stort problem många konstnärer brottas med är att de skapar slumpmässigt utan egentliga mål. Det blir lite vacklande, lite velande, lite halvhjärtat. Då säger du kanske att du vill vara spontan. Du vill vara fri och inte tyngas ner av intellektualiserande handklovar. Visst, jag kan hålla med. Det blir lätt för mycket blaj och gnistan försvinner i alla storslagna ord.

Vid det här laget säger du kanske att du inte vill veta vad du gör, varför du gör det och vad du vill med det du gör. Sanningen är att det är någonting jag själv brukar haspla ur mig. Men jag tror inte på det. Har jag förståelse för min arbetsprocess kan jag arbeta

målinriktat. Jag blir mer avsiktlig i mina handlingar. Förstår jag inte själv, vad är då sannolikheten att en främling ska förstå?

Konst är något av det svåraste att greppa. Trots det är det många som envist tar sig tid och stannar upp – de vill uppskatta och begripa. Ska du skriva en ansökan är målsättningen att få andra att ta till sig dina visioner och inse vikten av dina idéer. Du skriver till någon du ska övertyga, inte någon som redan är övertygad. Presentera dina tankar så att många kan relatera till dem. Det ska inte vara förvirrande eller skrivet med ett vacklande språk. Det ska inte heller vara högtravande eller onödigt komplicerat. Det ska vara enkelt, exakt, inbjudande och lockande.

En konstnär som konstant motiverar mig att arbeta mer fokuserat är [Stephanie Syjuco](#). Hon var min lärare och min handledare. Jag var hennes teaching assistant och efter min examen även hennes konstnärliga assistent. Hon är otrolig på att skriva projektförslag. Till hennes senast beviljade ansökning hör Guggenheim Fellowship. Och hon är generös som konstnär. Hon har publikt lagt ut alla sina [projektbeskrivningar](#) – beviljade likväl som avvisade. Att kolla igenom dessa är helt klart imponerade.

Det kan tyckas orättvist att så många ansökningar kräver förmågan att uttrycka sig i ord. Konstnären [Ragna Berlin](#) har lanserat [Konstpool](#), en websida som fokuserar på utlysningar inom Sveriges kultursektor. Här kan du både leta bland aktuella utlysningar samt utforma egna utlysningar. I vårt samtal tar hon upp just problematiken med skriven text. Hon passar även på att bjuda in till samverkan: *"Många bildkonstnärer är dyslektiker. Då kan det vara bra att få hjälp, även mot ersättning. Om du vet att du är bra på att skriva ansökningar, kontakta Konstpool så hjälper vi till att förmedla kontakten"*.

Att textpresentationen av ditt planerade projekt är central förstår du. Utöver detta är det viktigt att din dokumenterade verksamhet är högklassig – inga lågupplösta bilder i skum belysning. Inga målningar i missvisande färger och skeva perspektiv. Ibland kan det vara av fördel att bifoga bilder där verken är installerade i en miljö. Att även inkludera människor kan tillföra eftersom det ger en idé om skala – speciellt om det handlar om installationer. Tänk dig detta: dina dokumentationer ska vara lika kompletta som den konst du skapat.

För en projektansökan ska du se till att ha dokumentationer av minst ett väl utformat och avslutat projekt (helst fler) som tydligt demonstrerar att du har förmågan att materialisera och slutföra ett uppsatt mål. Det är med dina tidigare prestationer i åtanke som juryn beslutar om de tror på det du föreslår. Ditt förslag kan vara hur genialt som helst, men kan du inte driva igenom en idé har du inte mycket för det. Tilliten till dig bygger på det material du presenterar, samt dina utställningsmeriter.

Konstnären och arkitekten [Markus Degerman](#) sitter med i ett antal bedömningsgrupper, bland annat [Konstnärsnämndens](#). I sin kommentar betonar han vikten av att din ansökan ska ha tydliga kopplingar till din övriga praktik:

Det finns nog nästan lika många idéer om vad en bra ansökan ska innehålla som det finns granskare och läsare av dem. För egen del tycker jag att en bra ansökan helst ska ha en tydlig koppling till den sökandes praktik, dvs. det han eller hon gjort tidigare. Texten är viktig men inte lika viktig som tidigare utställningar och verk eftersom de kan

erbjuda en uppfattning om konstnärliga kvalitéer och förmåga att genomföra projekt. Det skriftliga i en ansökan uttrycker däremot oftast bara en intention om något och en intressant ansökan behöver inte alltid återspeglas i ett intressant konstnärskap. Det är också viktigt att en ansökan är transparent i sitt innehåll, dvs. att det är tydligt vad det är som någon har gjort tidigare och vad som är syftet med ansökan i fråga. Sedan är det bra att se till att andra självklara saker är i ordning: bra bildmaterial, tydligt skriven text med väsentligheter först och att hålla det koncist, omfång är inte en kvalité i sig. Kort sagt finns det inte så många smarta drag eller tricks att göra vad gäller ansökningar. Det är den konstnärliga verksamheten som, i alla fall i mitt tycke, är det väsentliga.

Så, nu har du allt du behöver och du har gjort en enastående ansökan. Det är nu jag skulle kunna påstå att allt handlar om dig. Har du en riktigt bra idé och förmågan att presentera den, samt att visa meriterande material som styrker din kompetens, så finns inget som står i din väg. Men det är en lögn. Mycket handlar om dig, men en hel del handlar om de som bedömer din ansökan. Du kan arbeta mer effektivt och blir lyckligare om du vet hur programmet du ansöker till fungerar – vilka riktar de sig till och varför? Finns information om vilka som sitter med i juryn och hur förhåller sig din idé till deras verksamheter? Vilka har mottagit projektpengar tidigare år? Gör din research kring dessa konstnärer. Befinner du dig på en jämlik nivå? Var realistisk och sök inte till det som ligger långt bortom räckhåll. Att skriva en ansökan är energislukande och att motta negativa besked kan ta död på många gnistor.

Oddsens garanterar att du kommer få ett och annat negativt besked. Ska du överleva kan du inte ta det personligt. Oftast lyckas du inte på första försöket. Du måste söka år på år. De som sitter i beslutsjuryn förväntar sig att se återkommande konstnärer. Du är dedikerad och vet vad du vill. Vad som inte valdes det ena året kan mycket väl tas in nästkommande. Sverige är litet och en stor andel av de som sitter i en jury vandrar vidare, cirkulerar och dyker upp i andra konstsammanhang. De sitter i en annan ansökningsgrupp, de går på utställningar, de läser konstartiklar. Ditt jobb som konstnär är att synas. Så fortsatt. Ett avslag betyder inte bortkastad tid. Att söka med arbetsprover innebär att en utvald jury bestående av professionella kulturpersoner tar sig tid att förstå din konst. Du vet inte vem som kan ha lagt ditt namn på minnet. Du kan ha varit en hårsman ifrån ett ja. Kanske var fyra av nio jurymedlemmarna helt extatiska.

Men det finns en gräns för vad du ska utsätta dig för. Det finns även en gräns för vad du ska utsätta andra för. Envishet är viktigt, men efter sju negativa besked bör du överväga om ditt vägval är rätt. Det är bra att vara driven, men mindre bra att vara enfaldig. Får du konstant negativa besked har du troligtvis hoppat över ett steg. Kanske har du fel fokus. Konkurrensen är för hög. De letar efter en annan typ av konstnär. Minimera mängden avslag genom att noggrant målinrikta dina ansökningar.

Det här är mitt hittills längsta svar, vilket är ironiskt eftersom jag kan besvara din fråga med en enda mening: du gör en bra konstnärlig projektansökan genom att läsa och följa instruktionerna. Av alla råd är detta det viktigaste. Söker du exempelvis medel från [Kulturbryggan](#) så finns detaljerade beskrivningar av de bedömningskriterier som tillämpas. [Mårten Janson](#) ingår i den pool av bedömare som läser ansökningar till Kulturbryggan. Han berättar: *"Bedömarens arbete går ut på att, utifrån anvisad kompetens, avgöra i vilken grad projektet uppfyller Kulturbryggans mål, det vill säga att finansiera nyskapande kultur"*. Bedömningsgrunderna hjälper till att ge den subjektiva bedömningen en fastare form, vilket, som Mårten Janson påpekar, gör det svårt för en

sökande att "skriva sig fram" till en positiv bedömning. Det är med andra ord projektet som ska imponera, inte projektbeskrivningen. Han berättar sedan ingående om sina erfarenheter:

"Förra året bedömde jag ett åttiototal projekt. För varje projekt har jag en timme till förfogande (det blir givetvis ett snittvärde, vissa bedömningar klarar man av på en kvart, andra blir man sittande med en halv dag). Sådär en fjärdedel av dem kan man snabbt konstatera att de inte håller måttet. Skälen är oftast något av de följande två:

- 1. De sökande ser att det finns pengar, och snor ihop något över en öl. Ergo: en svag, snabbt tilltyxad idé som inte gör någon vare sig glad eller inspirerad.*
- 2. De sökande sitter med en projektidé som de till varje pris vill finansiera, och testat varje stödform som kommer i deras väg. Ergo: en idé som överhuvudtaget inte passar in i stödformens kriterier. Ibland har man mer eller mindre genomskinligt försökt anpassa idén, men lika ofta bara kör man (så ser det i alla fall ut när man läser projektbeskrivningen).*

En stor andel av projekten är betydligt mer svårbedömda. Det tar tid att förstå vad det är de sökande egentligen vill göra. Man läser fram och tillbaka och känner kanske först att detta antingen är lysande eller katastrofalt men man vet inte riktigt. Någon gång får man en känsla av att den som skriver försöker imponera på en, genom att lägga stor tonvikt på andra projekt den sökande genomfört eller genom att skapa dimridåer av pseudoakademisk prosa. Ofta kommer modeuttryck som "interaktivitet", "delaktighet" och "digitalisering" upp. Ibland har de täckning i projektet, ibland inte. Någon gång resonerar man sig fram till att rekommendera stöd, eller att rekommendera avslag. Men oftast hamnar den slutliga bedömningen någonstans mitt emellan ytterligheterna.

Sedan brukar det vara några projekt som man älskar. De är visionära, modiga, inkluderande, intellektuellt och akademiskt avancerade och så vidare. En aspekt som ofta framträder i de projekt jag rekommenderar för stöd är att de kanske inte är helt igenom definierade vad gäller det slutliga resultatet. Däremot finns en tydligt formulerad idé kring det konstnärliga sökandet – man vet i vilken riktning man vill gå, man presenterar en konstnärlig process, man kombinerar faktorer på nya sätt och skapar därmed förutsättningar för något potentiellt banbrytande.

Ofta kännetecknas också dessa ansökningar av att de är ytterst välskrivna. De beskriver projektet tydligt och klart, deltagarna anger tydligt hur de tänker sig processen från början till slut och uttrycker sig med den komplexitetsgrad som behövs för att beskriva det hela, varken mer eller mindre. Man har korrläst texten, och visar på alla sätt att man gjort vad man kan för att bedömarens arbete ska bli så smidigt som möjligt.

Även om din ansökan om projektpengar från Kulturbryggan leder till avslag så finns något värdefullt att hämta. Det kan jag själv intyga. Med beslutet bifogas en tydligt formulerad motivering som i detalj går igenom hur din ansökan relaterar till bedömningskriterierna. Med denna som grund kan du fundera på om det är värt att söka igen, eller om du snarare ska söka andra stödformer. Återigen: det är bra att vara envis, men mindre bra att vara fåraktig. Visa dedikation men se till att kasta in handduken innan du riskerar att kategoriseras som irriterande. Ingen vill arbeta med en sur disktrasa vars obehagliga egenskaper hänger kvar långt efter att punkten är satt. Undvik att bli samtalsämnet för en underhållande kafferast.

Jag vill avslutningsvis skicka dig vidare till tidigare publicerade frågor. Du ska troligtvis skicka med en resumé och för att bäst utforma denna rekommenderar jag dig att läsa ett [tidigare svar](#) jag gav till Johanna. Det är inte heller ovanligt att de ber om en skriven konstnärspresentation och hur en sådan kan formuleras gå att läsa i [svaret](#) jag gav till Anna.

Men jag kan inte riktigt ge mig än. Ernst Billgren säger nämligen något tänkvärt i boken *Vad är konst II*. På frågan "hur gör man för att få priser, stipendier och utmärkelser?" svarar han:

"Undvik mitten och kanten. Det är inte bara våra estetiska beslut som styrs av gyllene snittet och vår känsla för proportioner utan även våra åsikter och jurybeslut. I en målning vill man inte gärna ha horisonten i mitten och inte vid kanterna utan sådär lite lagom 3/8-delar i bilden. Ber man någon säga ett tal mellan ett och tio säger folk oftast tre eller sju. Inte en siffra i mitten eller i kanten (1, 5 eller 10). Jag har en kompis som fått 37 priser, utmärkelser och stipendier (jag har aldrig fått något). Han är perfekt, inte i mitten eller en ytterlighet i något (uttryck, framgång, media osv). Varje gång jag sitter i en prisjury brukar jag tänka på honom som en bra vinnarkandidat och måste kolla stipendiestatistiken och inse att i år borde priset istället gå till någon med horisonten i mitten".

Lycka till!

Ida